



Sala de lectură Bibliotecii V. A. Urechiă

## BIBLIOTECA V. A. URECHIĂ

*Domnule Ministru,*

« Am avut fericirea, în diferite situații și împrejurări ale vieții mele să dobândesc pentru Galați diverse scoli și în genere instituții de cultură. În cele din urmă Galații câștigă mult doritul liceu, pentru care peste puțin săptămâni va fi gata un minunat palat.

Doresc ca în noul palat al liceului, să existe o bibliotecă publică, instituție indispensabilă unui cerc cultural cum a devenit Galații.

Dar fiindcă nu se cade să cerem să așteptăm toate de la guvern, m'am hotărât să mă despart de propria mea bibliotecă și să o ofer Galațenilor liceului lor, sub următoarele condițiuni:

1. Ofer între 3000—3500 volume, dintre care multe de o raritate extremă și valorând peste tot la 60.000 lei. Este toavutul mestrând în 34 ani de munca.

2. Fiindcă situațiunea mea de profesor la Universitate mă obligă să utilizez fiecare an un număr de cărți din cele adunate spre acest scop, eu îmi rezerv dreptul să țin și să le pun schimbă contra altora din fosta mea bibliotecă un număr de 100—150 volume, cu un inventar.

3. Guvernul va face pe contul său stelațiile necesare bibliotecii și celălalt mobilier încă pentru ziua inaugurării noului local.

4. Expedierea coletelor cu cărți va fi în contul guvernului și toate spesele de gata și trăsuri.

5. Biblioteca va dobândi recunoașterea de instituție publică, prin decret regal și va purta numele de « Bibliotecă V. A. Urechiă ».

6. Cărțile vor fi date în seama aceluia dintre d-nii profesori, care va locui în localul liceului, până în ziua când împutându-se ajunge și va putea numi special bibliotecar de către Stat.

7. Nicio carte din câte nu sunt în librăria curentă nu se va da afară sub nici un pretext, nici chiar la profesori.

8. Niciodată, sub năd un cuvânt, colecțiunea de cărți din fondul Urechiă, nu va fi strămutată din Galați, nici împreună cu alții. Numai în ziua când necesitățile locale ar face obligatorie strămutarea bibliotecii Urechiă în local propriu, se va putea face aceasta.

9. Îmi rezerv dreptul de a inspecta biblioteca cât voi trăi și rezerv acest drept în urma mea, unui comitet compus din trei persoane și anume: Episcopul, Directorul liceului și Primul-Președinte al Tribunalului de Covurlui.

Constituesc apărător al « Bibliotecii Urechiă », pe tot corpul profesoral din Galați, și în particular va avea dreptul, fiecare din acest corp, să reclame în favoarea nepierderii, a conservării și a sporirii bibliotecii.

Fie caracul meu dăsa serve culturii tomăi spornice si mai ales tot mai românească a Galatilor.

Primiți, Domnule Ministru, încredintarea înaltei mele considerațiuni.

V. A. URECHIĂ  
Profesor și senator

Cu această scrisoare își începe în anul 1890 existența sa cabibliotecă publică în orasul Galați, instituția culturală VasileAlexandrescu Urechia.

Solemnitatea inaugurării avu loîn zida 11 Noemvrie acelas an, fiind de fata donatorul V. A. Urechia, D. A. Laurian casecretar-general si reprezentantul Ministerului InstructiunPu- blice, precumsi reprezentanții autorităților locale.

V. A. Urechia încredintă fundația primarului, cerându-i îmbogățireași conservarea mai departe a acestui depozit național.

Iar la sfârșitucuvântărilor de mulțumiraduse lui V. A. Urechia, orășenii Gălătedesvefiră bustul, citindu-i-se următorulact de multumire:

*Domnului V.A. Urechia,*

« Cetățenii Gălăteni, recunoscători pentru darul prețios ce atifăcut orasului Galați oferind biblio- tecă d-voastre, se simt fericiti a va exprima simța- mintele lor de gratitudine siva roagă a primi ca omagiu din parte-le, bustul vostru sa figureze în bibliotecă cu care ne-ați înzestrat.

Prin el simbolizăm în fata generațiilorlor ce ne vor urma, inelul de logodnă a căsnicieii ce s'a contractât

între omul de stiintăși abnegațiși între cetățenii Gălăteni recunoscatori.

În bustul ce depunem astăzi, vetfi prezent mâine, între acei de cari nu v'ati despărținici- odată».

Situât pe Str. General Berthelot (vechestradă Mavromol), Liceul Vasile Alecsandri, înfiintat prin stăruinta iubitorului de cultură V. A. Urechia, adăposteste azi vremelnic frumoasa bibliotecă cu muzăul ei alăturat, donată Gălătenilor și care a atins în răstimp numărde aproape 50.000 de volume.

Așezată, adică mai bine zis grămădită în aripa dreaptă a liceului și asa neîncăpător pentru cei 800 de copii înscriși, « Bibliotecă V. A. Urechia » cuprinde doua odăi mai mari și trei mici, cun- cuioar îngust și un cap de scară, transformât în depozit. Din toate acestea numai o singură odaie poate fi utilizată de cetitori — ca sala de lectură — care încăpere ar putea cuprinde aproximativvreo 30 de locuri. Celelalte sali rămânsa servească drept depozit stocului de cărțial caronumăr creste anual. In aceste sălbibliotecă dispune de o lungime de 1164 metri lineari de rafturi, cu o suprafață de 176 mp.; spațirea pentru a se putea clasa și tine în perfectă ordine cele aproape 50.000 de volume, peste 5000 de stampe, multime de documente și miculmuzeu V. A. Urechia. Lipsa unui local propriu s'a simțit tomăi mult din an în an, situațiece a provocat în anul 1919, 14 Decemvrie, o consfătuire cetățenească la liceul



Depozitulde cărți

V. Alecsandri, m urma căreia se constituie « Societatea culturală V. A. Urechiă ». Aceasta își luă însărcinarea să adune printr' o energică activitate culturală, fondurile necesare clădirii unui local de înaltă cultură în orasul Galați, unde « Biblioteca și Muzeul V. A. Urechiă » să se instaleze definitiv și să poată funcționa în bune condiții. Reproduc frumoasa chemare lansată de această societate culturală în anul 1919, 21 Decembrie, cetățenilor din Galați, precum și celorlalte cetățenii țării:

« Un nou războiu a arătat, prin jertfa a milioane de vieți, o nouă zare.

Catre aceasta noua zare, se îndreaptă pașii, șovăelnici încă, ai Păcii.

forma echivalentul moral al suferințelor grozave din care, toți, abia am ieșit.

Galații sunt sortiti și prin așezarea lor la întâlnirea marilor ape românești și prin marele număr de suflete care trăesc aici, să chemați să frământați tot mai multă viață.

Să facem ca aceasta viață să fie cât mai vrednică de noi toți!

Să dăruim orașului nostru un Palat al Culturii, în care să poată adăposti și să se poată folosi toată comoara celor aproape 50.000 de cărți ale Bibliotecii « Urechiă », în care să se poată tine cele mai folositoare cursuri și conferințe, unde să se poată auzi și vedea cele mai frumoase producții artistice.



Fișierele

Spre mai multă iubire de oameni, spre mai adâncă înțelegerea suferințelor, spre mai multă dreptate.

Iar spre aceasta zare, duce un drum drumul culturii, Cultură minții, cultură inimii, cultură energiei, trebuie să ne facă mai înțelepți, mai buni, mai socotiți.

Trebuie! Orice jertfa trebuie să ducă spre mai bine.

Altfel, nu suntem vrednici de morții noștri!

Așa dar, mai multa cultură!

Mai multa și mai bună!

Numai filmele cinematografului, — așa de rar bune, — care turbură atât de mult și învață atât de puțin, numai glumele revistelor, care, neputând înălța cât de puțin, se multumesc să coboare cât de mult, și numai presa nevoilor zilnice, nu pot

Aceasta e chemarea pe care comitetul Societății culturale « V. A. Urechiă » din Galați, o îndreaptă către toți oamenii de bine de pe tot cuprinsul țării, dar mai ales către toți concetățenilor.

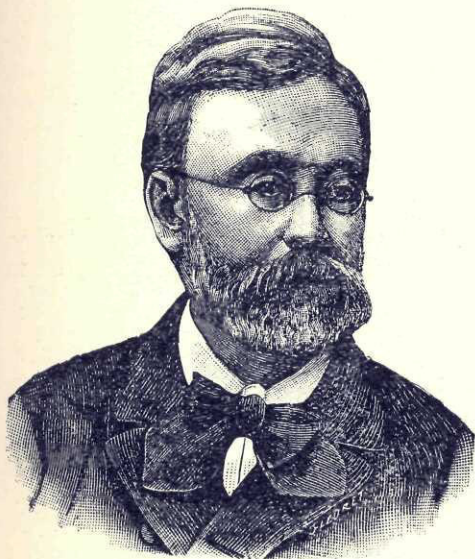
Ea se îndreaptă către toți cei care se gândesc încă la năzuințele mai înalte ale sufletului lor, către toți cei care se gândesc cu marea grijă a răspunderii, la pregătireace sunt datorii a da copiilor și către toți cei care s'au folosit vreodată de bogățiile Bibliotecii « Urechiă ».

Comitetul acestei societăți va folosi toate mijloacele bune pentru strângerea fondului și primește cu dragă inimă, nu numai orice dar, dar și orice sfat bun, de oriunde ar veni el.

Și, mai întâiu, comitetul scoate un număr de bilete, întru chipând cărămizila, 2 lei una, pietrele a 20 lei una și marmurela 50 lei una.

cu care urmează să clădim Palatul Culturii această casa a noastră, a tuturor, care se va clădi din obolul tuturor și se va înălța măreaț în inima orașului.

Toți bărbații, toate femeile și toți copiii sântind mâna, pentru a pune o marmură piatră sau o cărămidă, pentru locul care ne trebuie și cu care în curând ne vom mândri.



V. A. Urechia (1834—1901)

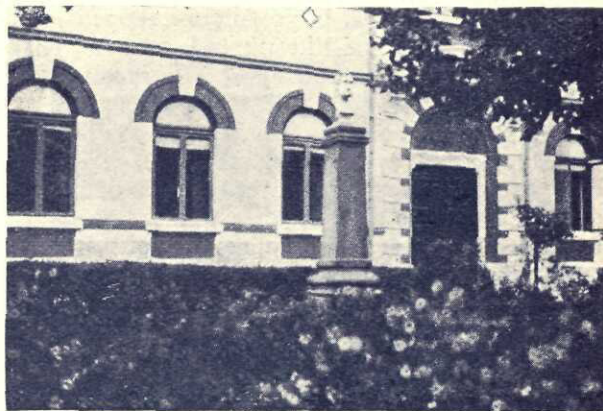
Această ne-am simțit datori a o face, pentru cinstea și viitorul cultural al orașului nostru.

Dumnezeu sa ne ajute ! »

Comitetul executiv compus în anul 1910 din d-nii Aurel Bogdan, președinte activ; G. Arămescu și Gr. Forțu, vice-președinți; Dr. F. Begnescu, secretar-general; Const. Răscanu și Paul Pașa secretari și Gr. Manițiu, casier precum și cel format azi din Gr. Manițiu, președinte; N. Mantu, vice-președinte; Em. Constantinescu, secretar; și C. Nazarie, casier, — cum embrii delegați: d-na Ecat. Dr. Carnabel, d-comandor Niculescu Rizea, Alfons Dall'Orso, Const. Calmuschi, Ghiță Dumitriu, Ing. Mincu și l. E. Vasiliu, cu totii în trecut și în prezent au depus și depun laudabile eforturi pentru a organiza diferite festivaluri, baluri, serate muzicale, serbări câmpenești, conferințe instructive cu conferențieri aduși și din alte părți, încununând astfel cu mult succes greua misiune impusă pentru binele public. Azi Societatea culturală V. A. Urechia » posedă un capital de 4.000.000 lei și este în căutarea unei clădiri pe care s'o amenajeze pentru scopurile sale culturale. Și astfel Gălățenii, numai datorită propriului lor efort, vor avea în curând, dacă nu mărețul palat visat, — un frumos cămin al culturii, pe care să-l arate cu mândrie celor ce le vor vizita orașul.

Până atunci să intrăm în vechile sali unde însuși marele donator V. A. Urechia a depus prețiosul său dar, așezând și clasificând volumele, stampilând și înregistrând fiecare lucru strâns cu trudă atât din averea sa personală cât și din donațiile făcute mai târziu bibliotecii de diferite instituții, precum și din puținele subvenții ale Ministerului Instrucției.

Prima impresie pe care o ai intrând în sala mare de lectură, este aceea pe care ți-ar produce-o un bazar istoric, oriental prin felul capricios al așezării lucrurilor. Lucruri de preț, originale sau imitații, litografie școlărească, — stampe rare, — antichități istorice, toate fură ochii, născând interes pentru acest colt curios de amintiri pe care lipsa de spațiu le-a apropiat în timp, și care ți evocă prin bogăția sau sărăcia lor, moment triste sau vesele din istoria neamului nostru. Alături de ele mărturii din cultura și civilizația altor neamuri, unele mai apropiate, altele mai îndepărtate, fiecare cu nota lui distinctă, fixând epoca în care au trăit. Trecând dealungul vitrinelor ce împrejmuiesc pereții sălii de lectură, vezi deopotrivă iataganele chineze sau japoneze pentru harakiri, cât și pințenii și sulitele de pe timpul lui Ștefan-cel-Mare, găsite la Războieni. Sigilele lui Mihai Șturza și ale Mitropolitului Iacob cu monezile, dinarii, copeicile, taleri, monezi austriace, jetoane, medalii, monezi romane, pe deasupra cărora se însiră numele lui Constantin, Justinus, Licinus, Commodus, Maxim și altor împărați romani. Un mare număr din ele au ramas încă nedescifrate căși, multe din documentele vechi ce se află depuse la Biblioteca Urechia, Mai departe, zăresc în vitrină cavalerii din care cântă cântecele românești în munții Apuseni, Avram Iancu, alături de sabia greii



Bustul lui V. A. Urechia în curtea Liceului V. A. Urechia

încovoiată tot a lui, cu care a stins multe vieți de honvezi maghiari la Fântânele și Dealul-Mare, în timpul revoluției din 1848.

Iată și o scrisoare autografă a lui Eminescu, adresată unui prieten al său, Vasilcoveanu, fost negustor de sticlărie și porțelanuri în Galați:

Botoșani, 10 Noembrie 1887.

*Mult stimată amice,*

«Boala îndelungată de care am suferit m'a împiedecat de la tinerea unei corespondențe regulate. Acum, fiind întrucâtva mai restabilit, vă ruga să v'aduceți aminte de mine, de lipsa aproape absolută de mijloace de subsistență încare mă aflu. Dacă va este cu putință să-mi veniți în ajutor, vă rog să o face cât de curând, căci cea mai neagră mizerie mă amenință.

În așteptarea unui răspuns rămas din d-voastră devotat amic,

M. Eminescu.



Depozitul de cărți cu busturile Vasile Alecsandrescu și statuia lui Miron Costin în mijloc

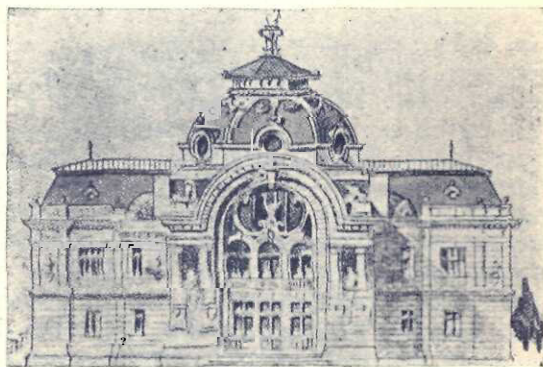
Alături de această scrisoare, în care se reflectă întreaga poveste tristă a vieții marelui nostru poet, găsesc o altă, cu aceeași semnificație, scrisă de Vasile Alecsandri și adresată prietenului său M. Kogălniceanu, din Mirești, la 30 August 1867:

«...Tu m'as donné l'hospitalité dans ta charmante villa pendant mon séjour à Bucarest, et en retour de cette amabilité je t'ai frustré involontairement d'une boîte pleine de thé; je dis involontairement, car c'est le domestique de Pisoski qui dans un excès de zèle a cru devoir opérer cet escamotage. Il est vrai de dire que je me trouve être actuellement son complice, puisque la boîte en question a fait une entrée triomphale dans ma chambre, et qu'elle est devenue pour moi une source de jouissances fort agréables. Hélas! Chaque matin j'avale, non sans remords, un grand verre de cette liqueur chinoise qui se change pour moi en poison toutes les fois que je pense à la manière illicite dont je suis devenu propriétaire. J'y pense, il est vrai, le moins possible afin de ne point troubler la quiétude de mon existence; je trouverai même, entre nous, que je n'y pense jamais. Mais cela provient plutôt de mon innocence que de ma perversité.

Cet aveu fait, je me sens calme et pur comme par le passé, et je passe à d'autres questions. . . ».

Scrisoarea lui Eminescu, alături de această expansiune de copil răsfățat al soartei și al oamenilor, pare încadrată în marginile dolii pentru sguđuitoarea dramă ce cuprinde în ea.

Iată mai departe o tamburinetă dalmatină cu corpul făcut dintr'ocarcasă de broască testoasă. Sunetele sunt limpezi și clare. Acest instrument muzical s'a naționalizat cu vremea la Sârbi. Alături de această stau niste iatagane turcești din sec. XVII-lea, cutite de Iaffulele alb-negre care au servit la alegerea lui Cuza, la Iași, — iar mai departe, într'un colț, ultima carte de vizită ca prinț domnitor a lui Grigore Ghica. Mult din aceste lucruri par mărunte pentru ochiul celui ce privește distrat, dar ele cuprind epoci întregi, vremuri de amintiri îndepărtate și uitate, o bogăție de impresii multiple pentru amatorul de antichități istorice. În fața mesei de lucru, lectorul preocupat de cele citite, este sustras continuu, de multe episoade istorice, desfășurate pe pereții din jurul lui, portrete de ctitori și domni, de boieri și jupânițe, de figuri bisericesti sau eroi naționali. În fața portretelor lui Ion Tăuț Logofătul și al jupâniței sale, ctitori de mănăstire ia'to pe blânda Domniță Elena Cuza, — pe Avram Iancu depunând jurământul, pe Horia, Cloșci Crișan și testamentul lui Vodă Carbuț, portretul ce-l reprezintă, donatoarea Biblioteca V. A. Urechiă. Iată și pe Matei Basarab și Vasile Lupu, tablou distrus de sulitele Ungurilor fanatici și pe care stă scris de Emilia și Felicia Rățiu Sdrobite de furia vandalilor Huni în noaptea de 14 Iunie 1892. Ligei romane. Suvenir Studentilor Bucureșteni». Sau un alt tablou, tot din aceeași serie de evenimente, ce reprezintă pe Mihai Viteazul intrând în Alba-Iulia, spart tot de Unguri piștore, în



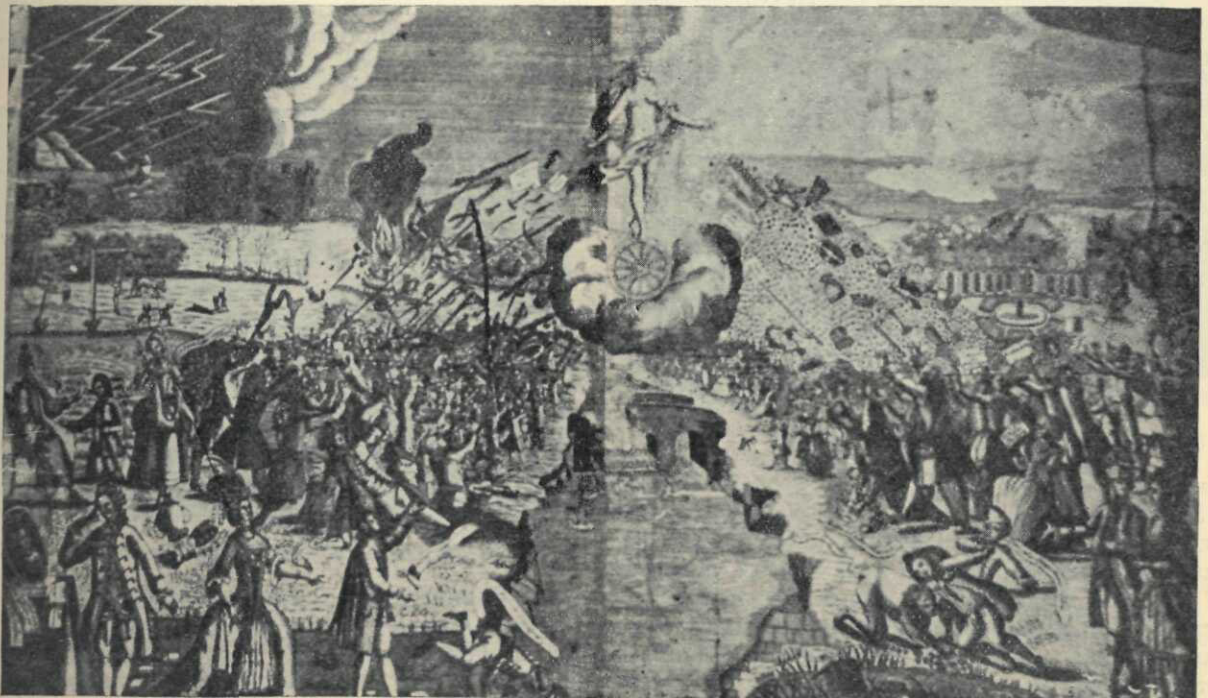
Planul căminului cultural al Urechiă

1894, tot în casa marelui patriot transilvănean Dr. Rățiu, — casa devastată de Unguri.

În mijlocul lucrurilor acestora, — gândul înspăimântat la început de atâtea răscruci de drumuri, se îndreaptă apoi usor pe multe căi, — cercetând și completându-și cunoștințele, înălțându-se din ele, într'o sinteză care e alimentată de o tai-



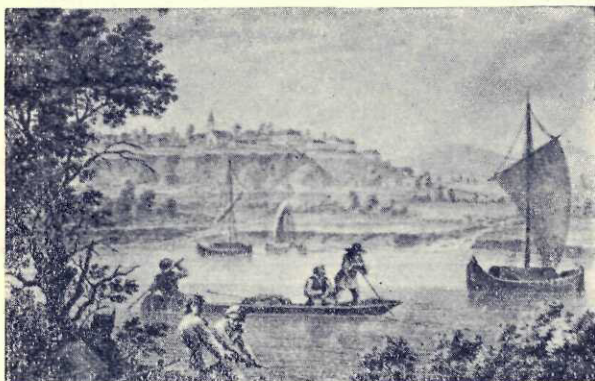
Sultanul mergând cu alai. Vechiul Sta(rampă rârâ)te



Stampă reprezentând scenă din timpul revolu(ria)ceze

nică impresie de a fi venit în contact viu cu lucruri sfinte.

Muzeul V. A. Urechiâ, — așa precum e azi așezat în preajma cetăților, evocă puternic figura și personalitatea întemeietorului. O figură blândă și îngăduitoare, un suflet îndrăgostit până la pasiune de idealul național, o minte ce primea totul, — găsind fiecărui lucru un înțeles și intenție, o însemnătate mistică a trecutului, lucruri ce l-au



Galati în sec. XVIII. Raffet

îndemnat să răzbească prin toate colțurile pentru a strânge, din miile de pietre comune, firele de aur, — ce constituiesc azi o frumoasă podoabă a orașului său de predilecție.

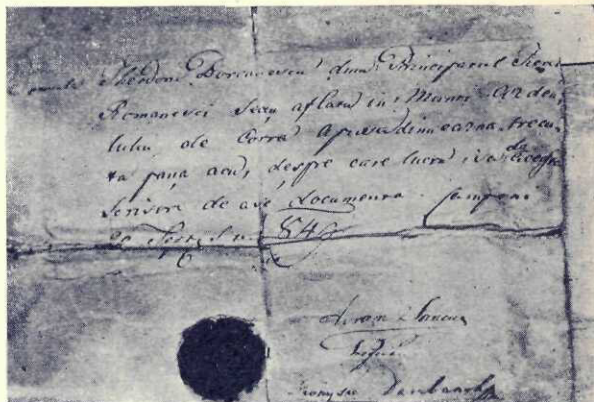
« Născut dintr-o familie răzăsească — spurta-  
nului său prieten Gr. Tocilescu în « Cuvântul



O horă executată de oamenii dintr'un regiment  
la Prințul Ghica

rostit » în biserica Sf. Gheorghe-Nou la înmormântarea lui V. A. Urechiâ în 1901, — sunt acum trecuți 67 ani, — într'unul din județele cele mai frumoase, mai pitorești și mai istorice ale țării, în orașelul Piatra de pe repede Bistriței nu departe de lăcașul unde odihnește Alexandru cel Bun, — Vasile Alecsandrescu Urechiâ a dat semne încă de tânăr de un spirit viu și de o inteligență rară. Din autobiografia sa, scrisă în « Tainele Vieții », se desprinde dorul de învățare

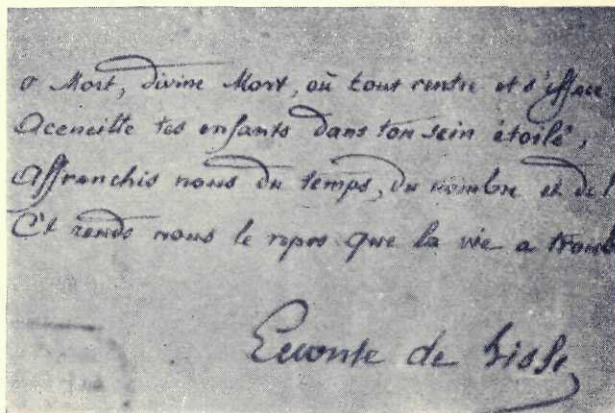
determina pe Mihail Kogălniceanu să prezinte lui Grigore Vodă Ghica pe tânărul Vasile cu cuvintele: « Maria Ta, ți-am adus un jăluitoare, pasăre rară, nu cere slujbă, ci școală unde să învețe carte ».



Un autograf al lui Avram Iancu precete

După terminarea studiilor gimnaziale la Iași, pleacă pe la Universitățile Apusului din Franța și Spania.

Intors în țară, după ce descoperi interesante documente istorice pentru neamul nostru în capitala Franței, este numit la Universitatea din Iași, profesor de literatură și Director al Ministerului de Instrucție Publică din Moldova. De aci înainte V. A. Urechiâ devine un aprig luptător pentru neamul românesc de pretutindeni la toate congresele internaționale de știință ca de pace, atrage atenția Apusului asupra soartei Românilor în străinătate, publicând multe articole, studii de istorie națională în ziarurile timpului: Zimbrul, Vulturul, Steaua Dunării, Le Temps, Le Siècle, La Presse, etc. etc.



Un autograf a lui Leconte de Lisle

« Naționalismul, a fost — spune Tocilescu în același « Cuvânt rostit » — firul conducător ce a urmat Urechiâ în toată viața sa literară și științifică, cași în cea politică, totdeauna în fruntea oricărei mișcări naționale, oricărei ocaziuni de protestare; îl vedem ridicându-se împotriva pri-

gonirii fratilor de dincolo, reducerii scolilor locale din țară, împotriva luării Basarabiei, luptând pentru colonizarea Dobrogei cu Romani și romanizarea toponimiei ei. Ori de câte ori țipătu Românilor se



Psaltiria isvodită cumare socotință în isvod jidovesc cu toată cheltuială George RacBelgrad 1651

auzea jainic tânguindu-se pe noua tan și nouă mari pe unde vitrega soartă voia să-i alunge, de atâtea ori se ridica puternic și desep-tător ca o trâmbiță de Arhanghel glasul de îm-bărbătare al lui Urechia.

Aromânii din Pind și din Macedonia au găsit într'insul cași frații de peste Carpați de peste Molna și de peste Prut, un susținător și protector statornic și prietenos. Că director al Ministerului Instrucției Publice și mai ales ca ministru, în-ființat, organizat și ajutat școlii pentru frații Aro-mâni, pentru Români din Bulgaria, din Serbia, din Ardeal, iar în București pus temelie școlii macedo-române, pentru pregătirea viitorilor dascăli și gospodari, cari aveau misiunea sa de Ma-cedoniei ceea ce-i lipsea până atunci: limba româ-



0 altă pagina din Liturghierul slav Petru Movilă 1629

nească scrisă în locul idiomului stricat și împestrițat care se vorbea numai fără a se fi putut scrie și ceti. Cu ce entuziasm cerea Academiei să trimeată cărți românești la Români din Epir, Albania și Macedonia, până și la cei din Istria. Cu câtă bucurie spunea adeseori; « Multumesc lui Dumnezeu

că acum Aromânii mei pot ceti românește Evanghelia la Sf. Leturghie ».

Pentru această generoasă dragoste de frați în-străinați, Români transilvăneni recunoscători îi oferiră în Maiu 1900—un frumos album, cu ocazia jubileului de 50 de ani de activitate pe tâ-râmul literar și național, și care album se află ca toate amintirile din viața lui și a familiei V. A.

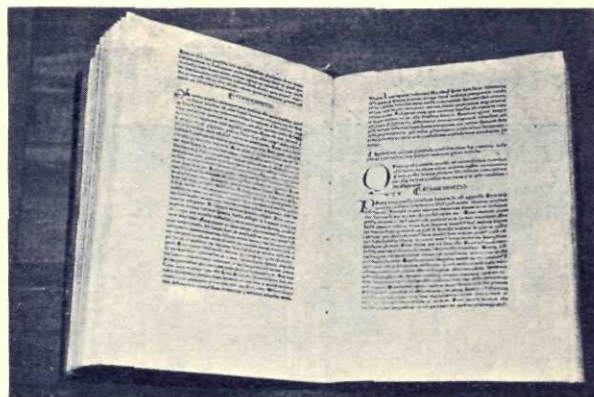


Pagina din Liturghierul lui Antim Ivireanul 1697

Urechia, după în micul muzeu alături bibliotecii. În el stă scris:

*Ilustre profesor și neîntrecut patriot!*

« Cincizeci de ani s'au împlinit de când scrisul Vostru pururea tânăr și înfăcărat l-a consacrat



O pagina din Pétri de Crescentis, prima carte imprimată de Jean de Vestfalia la Louvain 1474. Margini late, Inițiale în roșu

neamului românesc. Ați luptat cu dragoste de Apostol, cutăria celui ce crede în scrisul și idealul său. Meritele voastre sunt nepieritoare; iubirea recunoscătoare va datorăm mai ales noi Ardelenii, Ardelenii asupriți, ale căror suferințe și scrisul și cu graiul le-a vestit fraților lați Apusul și civilizată. Iubirea și recunoștința datorăm mai ales Ardelenii, pentru a căror dreptate și libertate



vă luptați cu atâtă dragoste și sinceritate. Suntem mândri că ni s'a dat prilej să vă arătăm dragostea și admirația noastră cu ocazia jubileului voastră literar de 50 de ani. Luptamare ce adus-o o jumătate de veac dorim din tot sufletul nostru s'o purtați încă mulți fericiți pentru binele și fala întregului neamomânesc ! »

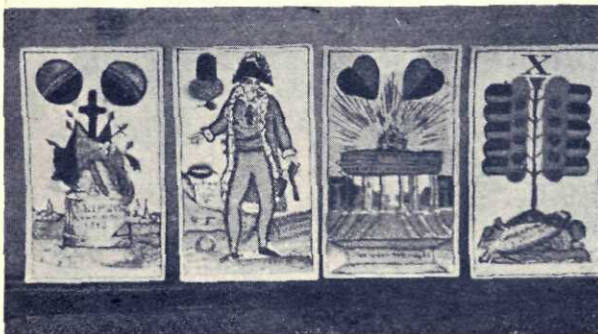


Pagina din Liturghierul slav Petre Movilă, 1629  
Légat în piele castanie frumos lucrată reprezentând  
Isus pe cruce cu celei sfinte lângă el

Tot în acest album — G. Coșbuc scrie versurile următoare

« Ridică-te să scuti te-apașă !  
Vointa 'nvinge tot de-o ai în tine  
Tu nu te temi de râu, de greu nu-pasă,

Avea-vom și alte scări, de chin mai pline  
Nimic au fost pe câte le-amurcat-  
De mă 'nțelegi, urmează-mpă mine.



Cărțile de joc cu care corespund între ei revoluționarii romani transilvăneni în 1848

Virgil așa pe Dante l-a 'nvățat,—  
Bătrâne-al meu ! Te văd cu dinadînsul  
Că tu ne-ai fost Virgil, ce ne-a 'ndemnat.

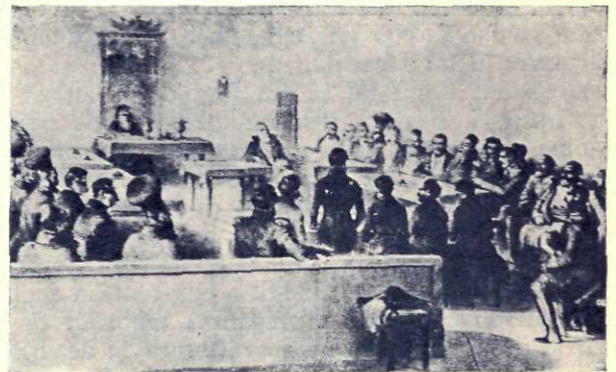
Să vrem să muncim Tu nedeprinsul  
A sta pe loc, ai alergat, ca norul  
Cu rodnicele-i plope 'ntreg cuprinsul

Latinilor și ne-ai vestipoporul,  
Otel ne-ai pus situ pe spada care  
Ne-o va 'nvârta abil biruitolul

Si iat'avântul vechiudin nou răsare,  
Vrăjiți de vechiuduh, de falcechiă  
Ies tinerii eroi, se 'nsiră'n zare:  
Cuvântul i-a năsdual tau ! Urechîă

Urmează la sfârșitul acestora o serie de vreo 624 de iscălituri din care disting: Aurel Popovici, G. A. Găvănescu, August Orchidan, C. T. Maiorrescu, Gr. Borgovan, George I. Popp, Iul. Moșil, V. Pușcariu, Dr. Babeș, Sept. Mureșean și alții.

Numit în 1864 profesor definitiv la catedra de Istoria și literatura Românilor din Facultatea de litere din București, — el cercetează și contribuie, — prin descoperirea de numeroase documente speciale din sec. al XVIII-lea și al XIX-lea, a redarea meritelor Domniei fanariote prin măsurile lor administrative au adus bine țărilor romane. El scrie chiar Istoria Românilor în 14 volume, cuprinzând aproape întreaga epocă a



Adunarea generală a boerilor din Valachia, 1839, Raffet

Domniei Fanarioților. Multe din documentele descoperite de Urechîă, — cam vreo 300 și ceva — din care o treime nedescifrate încă, se află în copii sau în original, depuse de la început de donator în Biblioteca Urechîă din Galați.

Scotocind cele patru cartoane în care sunt strânse aceste documente, răsar în lumină prezentului rând pe rând, zăpisi de întărire sau de vânzare, mărturii pentru părți din moșieșûreté de domni, copii după cărți domnești, foi de zestre întărite, împărțiri de ocine, judecări de divan, raporturi de înaintări militare, scutiri de bir și mărturisiri de răzesi. Iată în hronologia Domniilor Principatului Moldovei din 1834 iată jalbele vresnic nemulțumitului și răscolitorului de procese Serdarul Vasile Onofrei; iată hrisoave dela Ion Scarlat Alexandru Calimach acordând scutiri și privilegii; — dela Const. Moruzi, dela Ștefan cel Mare, hrisov fără pecetie, pe pergament, întărit o vânzare de ocină în 1491; — iată cartea dela Alexandru Moruzi V. V, cu sigiliu octogon,

cu ambele mărci, Zimbruși Corbul, cdata de 1793; — dela Dabija Vodă, de pe cărți sârbești, — dela Petru Vodă sau dela Mihail Grigore Șutu; — iată sūretē dela Bogdan Vodă din 1567; dela Ion Vodă, după ispisoc sârbesc; dela Ghica Vodă, dela Duca Vodă. Hrisoave în limba greacă, atestate rusești, acte în limba slavonă, — toate îtirâscolesc numiri de Domni și boieri, de întâmplări aevea, de rosturi înfiripate, înviorând pentru un moment viațae pu-sează printre hârțiile îngâlbenite, redeșteptând din uitare, zilele, anii, secolii.

În fataochilor îti răsar, trăind și agitându-se în mijlocul ocupațiilor lor — Părcălabul de Hotin, Gheorghe Francescu, Coconul Răducanu Roset Ban Bivelnic, Spătarul Iancu Razu, Spătarul Iordache Catargiu, Serdarul Vasile Onofrei și vesnic pârîtul sau Paharnicul Ion Tăutu. Și câți altdomni și boieri nu-si cer redeșteptarea lor, măc pentru un moment, din întunericul uitării!

Vasile Alecsandrescu Urechiă le adună cu pietate și cu multă muncă, cu cheltuiala propriei sale averi pentru a lăsa apoi fiilor generațiilor ce vor veni, frânturi din marea și minunata frescă a vieții străbunilor lor.

Iată, de exemplu, o scenă descrisă de Dinu Meleghie în «Comertul cel mare al Moldovei până la 1828», scrisoare trimisă în 1889, la Iași,

am făcut pe acea mosie grâu arnăude o calitate suprema. Trebuia să-l duc la Galați a-vinde la Turci, căci pe atunci nu erau alti comerciantide grâne în țara. Am încârcat vreo 24 chile și le-am pornit la Galați; cuo zi înainte de a ajunge carele acolo, m'am dus și eu; a doua zi dimineatău intrat în Galați și carele, și după obicei au tras



Alexandru cel Bun și soția Ion Paleologu

în maidan.

Văd că vin doi turci, răscolesc grâul prin cara, și vorbesc între ei turcește: că de mult nu au văzut așa bună calitate de arnăud. Eu care înțelegeam limba turcească, m'am bucurat auzindăcea vorbă a lor, crezând că voi fi plătit după fiatul I, dar m'am amâgît în speranța mea; unul din Turci care vorbea și ceva românește, a întrebat al cui este grâul, i-am răspuns că-i al meu. Atuncia a zis: «Ghiaur, de ce n'ai pus sâmantă bună, că timpul a fost favorabil a avea o bună calitate»; i-am răspuns că mai bună calitate nici se poate; la acest răspuns al meu, el mi-a adăus cu dispreț: «Hai sictir, Ghiaur! Du-te de descarcă la hambarele Agăfiatul al II-lea» și scoțându-și din brâu calamara au scris o mică țidulă și mi-dat-o. Nu aveam alta ce face; cu Turcii nu puteai sta de vorbă și a te tocmi, căci mâniindu-se într'o nimica, a scoate pistolul dela brâu și a te ucide;

trebuia dar să ma supun a urma ordinul lor. Căci nici puteam aștepta să veni alt Turc cumpărător, fiind între ei rēgula a nu se amesteca un altul în târguirea celui alt. Am tras dar carele la hambarul unde am fost recomandat; acolo altăeva. Turcul dela hambar a scos o banițade a lui, care a

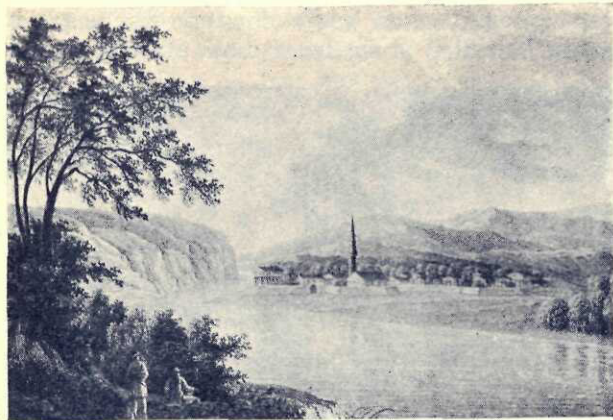


Un dans de călușari

d-lui Codrescu, și care se află în cartoanele documentelor din Biblioteca V. A. Urechiă. El o redă la sfârșit, așa precum auzisă povestindu-se din gura bătrânului comis Dumitru Radu zis Pescanii:

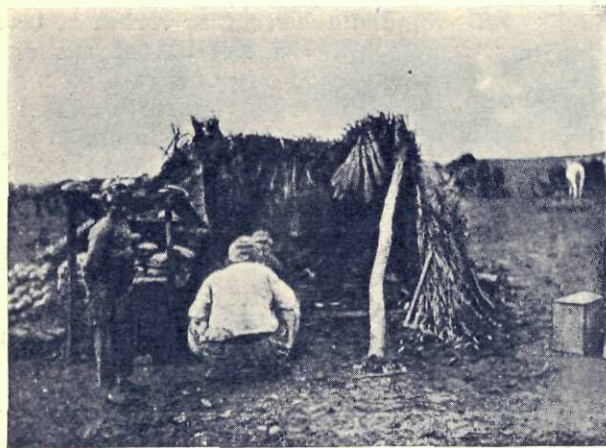
«Tineam în arendă mosia Pescanii; în anul 1826

început descărcarea. Observând că au banita mai mare decât banita din țară, am atras luarea aminte, spunându-i căm banița cară și care am încârcat carele, și rugându-ă ma descărca cu



Turnu-Măgurele. Litografie nemtească

acea banița a mea. La aceste vorbe ale mele, Turcii s'au uitat la mine, încruntându-șochii și mi-au răspuns, că banița lui este banița Sтамbulului, asupra căreia nu am dreptul a cărti, fiind banița Sultanului. Și au continuat descărcarea cu banița lui. După descărcare m'am văzut păgubit cuveo 20 de chile mai puțin decât încârcasem; dar nu mai puteam zice nimica. Mi-au dat și acel Turc o mica țidulă, spunându-mi să mă duc la Aga, să-mi primesc banii. Asa am și urmat. Aga m'a primit cu politețăm'a poftit a seada prin vorba o buirum boer», a bătut în palme, la care sunet viind Turcii, i-au poruncit a-mi aduce cafea și ciubuc, ceea ce mi s'au și adus. Până-mi bea



O brutărie din Megidim 1839

cafeaua și fuma ciubucul, Agaoa care vorbea românește stricat, a conversat cumine, întrebându-mă despre ale țării și despre récolta din acel an. După ce am isprăvit cu fumatul ciubucului, Agaoa care seada pe pat turcește, și apropiat de el

mica lădiță, a deschis lacătele de ea, ascos din ea o pungă mare din care scotând din ea bani de argint a început a-i număra; am văzut că acei bani erau o monetă nu de mult scoasă în circulare, o monetă cu puțin argint în ea, mai mult aramă, încât în Moldova avea curs mai jos; oamenii se fereau de a o primi; văzând că după câte am pătimit până acurmi se plătești monetă calpă, m'a luat gura pe dinainte, rugându-l să-mi dea alți bani; la acea rugăminte a mea, Agaoa s'a uitat la mine posomorît, întrebându-mă dacă banii nu sunt bani. I-am răspuns că sunt bani, dar în țară umblă cuscădere și țărani-i primesc, și fiindcă am aface cu țărani de aceea fbg a-mi da altă monetă. La aceste vorbe ale mele Agaoa de îndată s'a infuriat; sârind din pat a scos luleaua din ciubuc și a început a ma bate pe spinare cu ciubucul, spuind din gură: «Ghiaur, tu ocărești banul Sultanului? Ne mai putând răbda bătaia, l-am rugat să mă ierte și că primesc să-mi plătit și cu acea monetă, după care Aga a stat a ma mai



«La Moși» de Vermont

bate și m'a plătit cu acea calpă monetă.

Astfel a fost comerțul meu cu Turcii și de asemenea au păt și alții dela dânsii

În anul 1866V. A. Urechia devine membru al primei noastre instituții de cultură, Academia Română. El este de altfel initiatorul primei Societăți literare Române, devenită mai târziu Societatea Academică și apoi Academia Română la 1879. Activitatea sa academică este prodigioasă și ca președinte al Secției istorice și secretar-general al Academiei. Analele Academiei din vremea lui sunt pline de comunicările și intervențiile pentru tot ce era cauză națională.

În 1881 devine ministru de Instrucție Publică. În această calitate creează școli în orașe și mai ales în sate, sprijină înființarea «Școlii pentru învățătura poporului român», — pentru a crea un corp didactic bine pregătit precum și Școala Normală «Carol».

Muzeele, Pinacotecile, Teatrul, Conservatorul de muzică și declamație, Școlade Belle Arte, Ateneul român din București, Ateneele romane de prin orașe, Universitatea din Iasi și câte alte instituții

datoresc unele existențiar altele organizarea, completarea și prosperitatea lor, neobositului V. A. Urechia. Aproape toată viața și-a închinat-o școlii și învățământului public, scriind chiar *Istoricul Școlilor* în patru mari volume, cu multe informații prețioase.

« Dar nu hrănia eloare, — spune Gr. Tocilescu în 1901, — ideea fericită, dar greu de îndeplinit, a unei păci între popoare, și a unei justiții internaționale date unui arbitraj, idealul cel mai frumos ce s'a putut propune vreodată unei generații »

Nici Urechia, dar nici Tocilescu, nu puteau prevedea că în urma întregirii noastre naționale după marele războiu, se va înfiri acest ideal atât de greu de îndeplinit sâtât de frumos.

Conferențiar și orator bun, el vorbește continuu la Parlament, Academie, Universitate, Atenee, în capitalele străine, luând parte la diferite congrese unde arată nevoile și idealul neamului românesc, luptând penîru regenerarea intelectuală și morală



El cerco y Expugnacion de La Ville de Ostend par el Archiduque Alberto in el ano 1601

a Românilor de pretutindeni, pentru a mentine treaz glasul conștiinționale.

Iată și felul cum îl caracterizează protivnicul său de idei din ședințele academice, B.P. Hajdău, cu ocazia discursului cetit în ședința del 30 Noemvrie 1902:

« Pornirea firească a lui Urechia nu era spre cugetare, ci spre acțiune; acțiune, iarăși acțiune, neînteruptă acțiune, o fortăgigantică de acțiune pe aceas întinsă sferă a naționalității române în toate raporturile ei. El a scris și a tipărit prodigios de mult; dar onde științiu a fost în înțelesul riguros al cuvântului; prea puțin artist în literatură, îl desgusta obiectivitatea, prea îl obosea recea și înceata metodă. Ca agitator însă pentru binele public și mărirea neamului românesc, Urechia a fost sublim, nimenea nu va putea să-l înlocuiască, nimic nu va putea să-l întunece în istoria noastră națională în care el va rămâne caun Arhanghel al entusiasmului în memoria tuturor Românilor ».

« Faptele lui, — completase cu un an mai înainte

Gr. Tocilescu, — sunt din domeniul Istoriei culturale și politice a României moderne ».

Nu e de mirare, deci, cunoscând cine a fost omul, să ai impresia, intrând în biblioteca și mu-



Orasul și cetatea Târgoviște 1595

zeul « Urechia », cu multe lucruri dăruite de el, că te afli într'un sanctuar unde se oficiază zilnic pentru cauza națională.

În sala II de lectură, ce pare mai mult o aripă a primei sale, încep să se însire în rafturi volumele grêle. În stânga o veche bibliotecă ce a aparținut cândva regelui Carol I, te invita să o privești. Sculptată fin în nucul bătrân, unii susține că însuși înțeleptul rege ar fi lucrat la ea, stemele județelor se însiră la fiecare cap de raft, legând astfel printr'un fir invizibil de figura regelui, integritatea vechiului Stat roman.

Biblioteca a fost achiziționată delan membru al familiei Kogălniceanu.



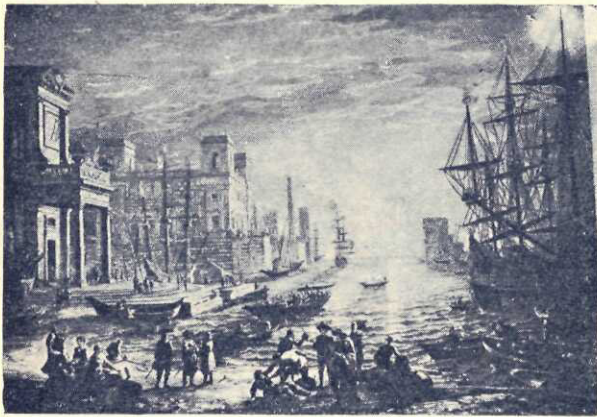
Breughel (Peisagiu)

Deasupra bibliotecii până la Vermont se reprezintă o scenă din vechii Mosai Bucureșilor.

De aci încolo, Biblioteca Urechia se transformă într'un depozit de cărți cu cele aproape 5000 de stampe, majoritatea donate de Urechia. Cele

50.000 de volume nu-siau încă locușigurat și o recentă achiziție de vreo 3000 de volume, majoritatea din literatura contemporană, — științe și drept, — cumpărate pe prețurile 150.000 lei de Societatea culturală V. A. Urechiă, aștepta îngrâmădită într'o mica sala sa fie catalogată și așezată spre folosinta publicului cetitor.

De o parte și de cealaltă, fișele manuscrisedupa



Vechiul port ai Mesinei

numele autorilor, și fișele alcătuite de V. A. Urechiă, împărțite pe secțiidupa specialitățimi



Iacobus Benignus Bossu Episcopus 1723

atrag atenția.Privesc spre celde al doilea: 1. Gramatică, stilistică și filologie; 2. Științe naturale și fizico-chimice 3. Geografie și etnografie; 4. Istoria în limba română 5. Istoria și Chronologia în limba franceză; 6. Istoria și Chronologia în limbi străine; 7. Literatura scrisă, nuvelaromane; 8. Literatura în limba franceză 9. Istoria litera-

turii; 10. Matematica și mecanica; 11. Filozofia;



Elisabeta, Regina Angliei  
Gaspar Bouttats fecit 1681

12. Pedagogia; 13. Poezia; 14. Dictionari și enciclopedia; 15. Economia politică, Statistica; 16. Călătorii și anecdote; 17. Agricultură și industrie, comerț, economie casnică; 18. Critice; 19. Teatru; 20. Jurisprudență și legislațieromână și străină; 21. Medicină în limba română și străină, veterinarie, igienă 22. Autori clasici vechi elini și latini; 23. Conferințe și discursur 24. Teologie; 25. Arheologie și antichități 26. Miscelarsie



«Magdalena Poenitens» Breughel

colecții; 27. Diverse (gimnastică, artă, bibliografie, etc.); 28. Literatura populară, clasică și modernă.

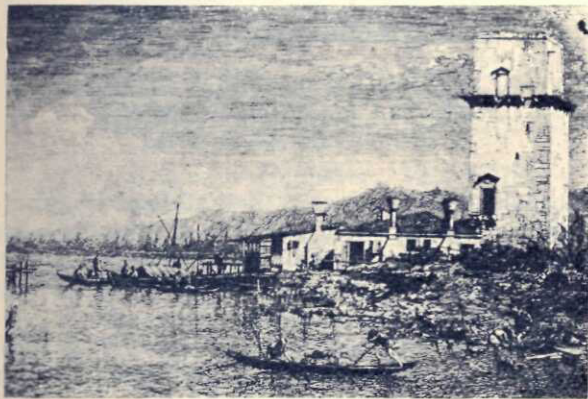
Deschid un volum la întâmplare Istoria și chronologia. Pretioasele volume se însiră pe foile razlete: Istoria Otomană de Dimitrie Cantemir, tipărită în 1745, la Hamburg; — Cronica Tăta-

rilor, 1666;— Istoria revolutiei în Ungaria, tipărită



Un interior olandez de familie  
C. Vischer 1620—1658

în 1687, în limba spaniolă, tradusă din limba franceză;— Istoria Transilvaniei, de Georg Kreckirtz, tipărită la Nürenberg, 1688;— Istoria Bizantină, Carolo du Fresne Domino du Cange, scrisă în latină și tipărită în Lutetia-Paris în 1580; Istoria Universală, del Conte Galeazzo Gualdo Preorata, cu războaiele din Europa dela 1630—40;— Curiose Beschreibung von der Moldau und Wallachei, tipărită în 1699;— Cronica Ungurilor



«La Torre di Malghero» Canat Venetia

din vremea Turcilor, cu asediul Vienei tipărită în 1685, cu numeroase ilustrații; Istoria Ungariei și a războaielor turcești în Ungaria de sus și de jos și a Transilvaniei dela 1395—1604, scrisă în nemțeste și tipărită în 1604. Iată un titlu de carte curios: Description de toute l'isle de Cypre et des Roys, princes et seigneurs, tant payens

que chrestiens qui ont commandé en icelle contenant l'entière Histoire de tout ce qui s'y est passé depuis le déluge universel, l'an 1421 du monde 1798 jusques en l'an de l'incarnation et nativité de Jésus Christ mil cinq cents soixante et douze, par R. Père F. Estienne de Lusignan. Paris 1580, anul tipăriturii. Cartea ca matoate celelalte din



Messre, Canat Venetia

acea epocă e legată în piele de vițel. Capitolul 15 spune: De qui les Cypriots on tiré leur origine;



Incoronarea Esterei  
(pe hârtie filigrană) Lucas de Leyde

« Les Cypriots tirent leur origine de trois peuples. La première est, de Cetin qui, comme nous avons dit, habita le premier ceste isle, l'an cent quarante deux après le Déluge, lors qu'il eût une propre et particulière langue en la tour de Babylone; et y vint avec toute la famille, duquel par après tous les Cypriots sont descendus »...

Deschid rubrica Antichităților Incunabilele, — cele dintâi cărți tipărite, — sunt însemnate cu litere roșii, majoritatea din ele semn ca Academia Română nu le are.

*De consolatione Theologiae*, ediție rară, imprimată cu caractere de forma particulară care s'a atribuit



Maria Ana de Austria. Regina Spaniei,  
Neapolului și Siciliei  
Baltazar Moncornet 1659

lui Caesaris și Stole cei doi tipografi din Paris în anul 1360. Verificându-se în urma sa constată că aceste caractere sunt acelea ale lui Michel Reyser, tipograf la Eichstat.



Pictură din sec. X după un manuscris  
grec dela Biblioteca în Constantinople

Datele în incunabile sunt puse întodeauna la sfârșitul cărții:

*Vocabular Juris utriusque Zainer 1481* Liber predicationum magistri Alberti de Padua. Ediție foarte rară, catoate producțiile acest tipograf, care a lucrat de altfel foarte puțin.

*Istoria Fiorentina*, cun proemiu de Donato

Aceiaoli. Incunabil de Venetia din 1476. Această ediție tot atât de rară, este o frumoasă imprimare a francezului Jaques le Rouge, tipograf stabilit în Venetia soriginar din diocesa de Langres, amicul celebrului Nicolas Jenson, compatriotul său.

*De Crescentis Pétri*. Opus ruralium commodorum. Prima carte imprimată de Jean de Vestfalia, 1474, la Louvain. Marginari cu inițiale roșii.

*J. Chrismostomus, Sermonede Patient Job*. Incunabil de pe timpul lui Papa Niculae. Anno 1487.

*Summa Angelica*. Incunabil de Venetia, 1487.

În rubrica literaturii române, printre producțiile din primele timpuri până în zilele noastre (deși literaturii contemporane îi lipsesc multe din



Un firman turcescdm 1816 dat din  
Viena, prin care se întărea înființarea  
unui consulat austriac la Iași

cele mai de frunte lucrări, nefiind fonduri), găsesc o carte scrisă în litere chirilice pe care nu o are Academia Română: « *Rost de poezii, adică stichuri acum întâiu alcătuiten limba românească* de P. Mumuleanu. Ediție foarte rară.

La antichitățile latine: *Odele Epodelui Quintus Horatius Flaccus*, tiparite în latinește, anul 1519, de asemenea ediție rară. O altă carte tipărită în 1522 — Plato — *Divini Platonis gnomologia* graecolatina, Per locos commesper quam apposite digesta. Lugduni 1582.

De partea cealaltă, fisele așezate în ordine alfabetică după autori, ma atrag să le răsfoiesc. Dau, de o retorică, adică învățătură în toc mirea frumoasei cuvântări. Acum întâiu izvodită pe limba românească. Impodobită și întemeiată cupildele

vechilor filosofi și dascăli bisericești, scrisă de un anonim și tipărită la Buda, 1798; — Psaltirea, tipărită în timpul lui Mihail Constantin Sutu Voevod, scrisă de Chir Filaret II, Episcopul Râmnicului; — Theophylactus, Arhiepiscopul Bulgariei, anul 1651, tipărită la Paris, în limba latină și greacă; — Epitome, Cosmografia anul 1693, cu ilustrații și indicații astronomice după Copernic, cu planul constelațiilor și al mișcărilor lor, tipărită în Venetia; — Despre știința cavalerismului, dedicată Papei Clément XI, în anul 1710, a lui Iancu Văcărescu; — Botanică germană, ilustrată în culori din 1577; — Numismatica imperatorum romanorum de Jean Vaillant, tipărită la Amsterdam, 1700; — Morborum internorum de Jacobus Sylvium Medicum, tipărită la Venetia, 1549; Manuale

es el inel de la patria ». Scris în 28 Martie 1880 la Macedonienilor, Torvella de Montgri.

Poezii autografe ale lui Paul Barbe: « A ses frères Valaques, la Cigale toulousaine ». — De Gonzales de Teyada: « Au peuple de Roumanie » Sous-



Gheorghe Castriota și Scanderbeg



Cusături cu acule în mătase, făcute fetele de casă ale Doamnei Mihail Sturdza după povestea « Jidovului rățăcitor »

dialecte de Montpellier et ses environs. — De François Coppée, « A une fiancée ».

Iată o năvelă a lui Vasile Alecsandri « Papagalul verde »; — « Răsunete ale Pindului în Carpați, Nicora, Diochiul, Năluca », un studiu al lui Odorescu; — « Lepoète Euripide en Macédoine », de



Giorgio Ragozzi  
Principe de Transilvania

Drept din anul 1608 (biblioteca Văcăreștilor).

Numele lui Zola, Flaubert, Loti, Sadoveanu, Balzac, Pătrășcanu, Conta, Darwin, Wundt, Binet, Bergson, James, Ohnet, Lovinescu, Sienkiewicz, Rebreanu, France, Turgheniev, Delavrancea, Caragiale, Alecsandri, Gârleanu, Brătescu-Voinești, Tolstoi, Garnier, Lombroso și altele sunt amestecate după alfabet cu autorii vechi de cărți uitate și cari totuși au pregătit eflorescența culturală pe toate țărmurile a epocii în care trăim.

Mai departe, paragraful autografelor îmi iscodește interesul. Peste 300 de scrisori-poezii, studii, cugetări autografe, stau așezate în cartonaș speciale așteptându-se să fie invitate să vorbească.

« La rase latină es immortal; elle sera siempre el genio y el alma del mundo.

Suchad, hermanos de Oriente con perseverancia disputad a terra santa palma a palma que sagrado

Henri de Lapommeraye; — O fabula de Ar. Denesianu; — Anecdote de I. Creangă; — « La maison du pendu » de F. Damé; — O poezie de Veronica Micle.

Iată o poezie autografă scrisă și trimisă lui V. A. Urechia de Mistral pentru volumul Macedo-Român:



## A LA ROUMANIE

\* Quand lou chaplea pris fin, que l'otoup e la rüssi  
on rousiga lis os, lou souter flamejant  
esvalis garamen lou brumades trüssi  
e lou grat bataié tournoten verdejant.

Après lou long trapé di Turc emadi Rüssi  
t'an visso ansin renaisse, o nacioun de Trajan,  
comme l'astre lusènt que sort dou nègre esclüssi,  
eme lou nouvelum dî chato de quinze an.

e li raco l'atino  
à ta lengo argentino  
an couneigu l'oumour que diustoun sang l'avié.

e t'apelant germano,  
la Trouvenco roumano.  
te mando, o Roumanian rampan d'ouliwie

F. Mistral

18 de Marz 1880.

Maillane (Bouches-du-Rhône).

Provençal sous-dialecte d'Avignon es des bords du Rhône.  
Orthographie des félbres.

Iată și corespondență între Vasile Alecsandri și Aristizza Romanescu, din Mircești, Mehadia, Paris, în care discuta succesul piesei « Fântâna Blanduziei » la București și de începutul unei opere noi « Ovidiu ». Manuscriptul întreg, de altfel, al lui « Ovidiu » se află la Biblioteca Urechia.

Găsesc câteva cuvinte frumoase scrise Macedonenilor de către P. S. Aurelian:

«... Țineți dară ctare drapelul ce avâni  
mână, drapelul muncii și al naționalității, lucrați  
pentru a va lumina și a vă întări, păstrați cu sfinte  
tenie acelea ce ați mostenit de străbunii voștri,  
și fiți încredințați că lumea vă știe și vă  
respecta, iară noi, frații voștri, ne vom fâli voi.

Lăsați să strige cei rai și cei rățaciți să veni  
timpul când și acestia va vor întinde mâna cu  
frăție, căci voi înfațișati elementul păcii în minte,  
și numai prin pace, prin înfrățire și prin muncă  
se va putea régénéra Orientul »...

Alături de aceste autografe, cele mai multe  
strânse de V. A. Urechia pentru albumul Macedo-  
Român, făcut din proprie inițiativă cu scopul de  
a atrage atenția Occidentului asupra Macedoniei  
și a strânge legăturile dintra frații împrăștiati,  
găsesc o poezie dedicată de « Societatea de cultură  
Macedo-Română », d-nei V. A. Urechia și d-nelor  
care au patronat un bal pentru ridicarea unei  
scoli-model în Macedonia. București, 1898, 24  
Martie. Se vede de aci imboldul pe care-l năstău  
pretutindeni în jurul său, atât la străinătate și la  
proprii membri ai familiei sale, marele patriot  
V. A. Urechia, creind curente, împrejurând senti-  
mente, pentru cauza pentru care el însuși lupta  
fără preget.

Biblioteca și muzeul donat Gălățenilor este prin  
felul compoziției lor o ilustrație perfectă a sufle-  
tului lui V. A. Urechia și o sinteză a multiplelor

direcții în care spiritul agitat de atâtea probleme,  
lucra fără osteneală.

Vrând să-și îmbogățească biblioteca donată de  
el, izbutisă-i asigura de Ministerul Instrucției  
o modestă subvenție, care continua să umpe  
an cu an până la moartea lui, tipărituri românești,  
ajunse azi foarte rare și scumpe. S'au mai cum-  
părat și cărți în limba străine relative la trecutul  
țărilor romane. Astfel că Biblioteca Urechia a  
propășit încă de pe când trăia Urechia, mărindu-și  
numărul de cărți, documente, stampo și  
muzeu.

Pe pereții săli de lectură, încrustate în zid,  
plăcile de marmură cu inscripțiile aurite în trag  
atenția:

## Donatori in 1890

Teofil Rizu  
Niculae Vicol  
Socec

## In 1891

Lt.-col. M. Drăghicescu  
Radu Novian  
Karakasch

## In 1893

D. C. W. Hegel  
V. A. Kogălniceanu  
Primăria comunei Galați  
Comit. perm.jud. Covurlui

## In 1893, 30 Sept.

M. S. Regele  
Carol I  
vizită Instituțiunea Urechia  
și-i donă frumoase cărți și  
medalii

## In 1913

T. A. Bădărău

## In 1915

H. I. Deciu  
Ioan Coltofeanu

## Pe plăci izolate

Academia Română  
Inst. Prof. Asoc. \* C. Negri  
Dimitrie Sturdza  
D-na Anastasia Dragoș  
Dr. Aristide Serfioti

\*

C. Exarcu  
Lessouf

D-na Constantinescu Orleanu  
Junghans

Voinescu Aristid, pictor

Titu Procopian

\*

Const. Pop, profesor  
Dr. Const. Stavridi

P. Kartamijschef, consul rus

Intim Club

\*

Partenie  
Nifon

Gălățeanu

Toți aceștia, urmând exemplul marelui donator,  
au alăturat darurile lor celui făcut de V. A. Urechia.

Astfel Academia Română decide în ședința dela  
5 Aprilie 1894, a se trimite Bibliotecii Urechia  
câte un exemplar din cărțile de primea dela  
autori și tipografi, precum și diferite tablouri,  
lucru ce a continuat încă mult ani după moartea  
lui Urechia. În prezent însă, de vreun an, doi,  
Academia a încetat a mai trimite chiar propriile  
sale publicații, lipsind astfel biblioteca de unul  
din cele mai prețioase concursuri ce i se puteau da.  
Insuși Ministerul Instrucției Publice care la în-  
ființarea Bibliotecii în 1890 prevăzuse în bugetul  
anual câte 1000 lei în 1900 scade la 600 lei  
ridică datorită stăruințelor în 1926—1931 la 40.000,  
pentru a scădea apoi din nou în 1931 la 36.000, iar  
în prezent la neînsemnata sumă de 8500 lei.

Acelas curs urmează și subvențiile acordate de Primăria orașului Galați, precum și de Prefectura jud. Covurlui. Astfel, în 1928—30, Primăria subvenționa cu 30.000, iar Prefectura cu 20.000 lei; în 1931, Primăria a subvenționat principial cu 50.000, nedând decât 10.000, iar Prefectura cu 10.000 lei. În 1931, atât Prefectura cât și Primăria n'a mai subvenționat-o cu nicio sumă.



« Turnul cu ceas construit în timpul ocupației turcești, Giurgiu 1837 (Raffet) »

Acestei fluctuații de ajutoare se datorește și fluctuația bunei stări a Bibliotecii, care, ne mai având mijloacele de subsistență, amenință nu numai cu rea funcționare, ci cu însăși existența.

Așa precum este însă constituită, datorită marelui impus dela început, desi lipsade fondurii scade din posibilitatea de a se mentine în curent cu literatura și știința modernă, lăsând adesea fără revistele necesare într-o astfel de instituție, totus ea este un focar necesar de cultură pentru publicul gălățean. În special profesorii și tineretul utilizează mult acest tezaur formându-si completându-si cunoștințele. Astfel în Cartea de vizitatori, scrie: « Absolvenții liceului « Vasile Alecsandri », seria Iunie 1905, au vizitat « Biblioteca V. A. Urechii » ca semn deosebită atenție pentru ajutorul intelectual ce le-a dat în tot timpul studiilor liceale ». Iar mai departe: « Inspectorul școlar G. Nichifor, cu ocazia vizitei sale la școlile secundare din Galați, puternic impresionat de bogatele relicve ale Muzeului, adresează vii felicitări făuritorilor acestei neprețuite comoare a Neamului Românesc ». 21 Iunie 1923.

« Biblioteca V. A. Urechii » este administrată ca orice bibliotecă publică, atât numai că pentru extensiunea pe care a luat-o an cu an, lipsa de personal

este o lipsa tot atât de mult simțită ca săceea a unui local propriu. Tot personalul se compune dintr'un director, reprezentat prin Prof. Em. Constantinescu, ce funcționează dela 1929 în care scurt intervala adus o seamă de îmbunătățiri bibliotecii; printr'un bibliotecar-custode, Panaitiu, ce funcționează de 32 aniș un singur servitor.

« Biblioteca V. A. Urechii » a reușit sa formeze din bibliotecarul său, omul care-i trebuia. El este acela care aseaza cărțile, care aleargă dupa reviste și cetitorii ce au împrumutat cărțile, care serveste și îndrumază pe cetitorii care stimulează pe cercetători și le pune la îndemână toate posibilitățile de a lucra conștiincios, care iubeste biblioteca și o apără pe cât poate. Devenit un autodidact, fără cultură tradițională a liceului, ci numai prin propria sa sânguință, cunoscând întreg tezaurul ce-i stă la îndemână pentru a putea da toate informațiile, a reușit sa cunoască și unele din limbile mai curente în care sunt scrise volumele ce le imparte. Cetește de asemenea cu multă îndemănare literile chirilice. Numit dela începutul înființării bibliotecii în locul în care se află sub primul director Valeriu Surdu, d-l Panaitiu păstrează de-a-lungul anilor, cu pietate amintirea luptătorului de bine, care a fost Urechii, arătând tuturor celor ce vizi-



Asan I, împăratul Româno-bulgarilor, litografie de Pavlovici

tează această instituție colectia rămasă dela și în special orice mic lucruri l-areaminti în memoria contemporanilor. Prin îndrumările ce le-a dat și le dă acest bibliotecar modest multor serii de copii, el devine colaboratorul operei de educație ce se face în școală. Sala de lectură comul ei, a format multe serii de cercetători neobosiți.

Fată însă de populația Galaților de aproape

120.000 de locuitori, se ceteste prea puțin în « Biblioteca Urechia ». Astfel, în ultimii zece ani au fost următorii cetitori:

|            |         |      |          |    |       |       |        |
|------------|---------|------|----------|----|-------|-------|--------|
| In 1922    | au fost | 3728 | cetitori | cu | 7392  | cărți | cetite |
| » 1923 » » | »       | 3794 | »        | »  | 7676  | »     | »      |
| » 1924 » » | »       | 1873 | »        | »  | 3579  | »     | »      |
| » 1925 » » | »       | 3529 | »        | »  | 5718  | »     | »      |
| » 1926 » » | »       | 3758 | »        | »  | 6821  | »     | »      |
| » 1927 » » | »       | 5268 | »        | »  | 7621  | »     | »      |
| » 1928 » » | »       | 5207 | »        | »  | 7263  | »     | »      |
| » 1929 » » | »       | 5493 | »        | »  | 8404  | »     | »      |
| » 1930 » » | »       | 7114 | »        | »  | 10610 | »     | »      |
| » 1931 » » | »       | 7449 | »        | »  | 11192 | »     | »      |

Multe din cărțile cetite, aproape o treime, au fost împrumutate acasă, lucru ce a făcut ca multe din ele să fie deteriorate, distruse sau pierdute. Sistemul acesta este absolut necesar, desigur nici un beneficiar al bibliotecii, — taxa fiind de 5 lei, — din cauza lipsei de săli de lectură, spații și luminoase, și mai ales din cauza cursurilor școlare nepermițându-se publicului, în ultimii ani, accesul în bibliotecă în orele de dimineață.

Să nu se uite apoi că majoritatea lectorilor fac parte dintre elevii și profesorii liceului, lucru ce se poate vedea din tabloul următor făcut asupra lectorilor lună cu lună, ultimul an școlar 1931—32. Lunile de școală sunt cele mai populate, și anume cele din timpul iernii, când copiii nu sunt sustrasi de la cetit de diferite împrejurări, — vacanță, examene, plimbări, — rămânând caunile din timpul verii, când e vacanța cea mare, să fie aproape lipsite de cetitori. Astfel:

|                   |         |      |          |    |      |       |        |
|-------------------|---------|------|----------|----|------|-------|--------|
| In Sept. 1931     | au fost | 65   | cetitori | cu | 1199 | cărți | cetite |
| » Oct. 1931 » »   | »       | 694  | »        | »  | 1180 | »     | »      |
| » Noem. 1931 » »  | »       | 817  | »        | »  | 1523 | »     | »      |
| » Dec. 1931 » »   | »       | 795  | »        | »  | 1680 | »     | »      |
| » Ian. 1932 » »   | »       | 729  | »        | »  | 1127 | »     | »      |
| » Febr. 1932 » »  | »       | 1013 | »        | »  | 1136 | »     | »      |
| » Martie 1932 » » | »       | 1292 | »        | »  | 2083 | »     | »      |
| » April 1932 » »  | »       | 1134 | »        | »  | 1705 | »     | »      |
| » Maii 1932 » »   | »       | 889  | »        | »  | 1631 | »     | »      |
| » Iunie 1932 » »  | »       | 294  | »        | »  | 541  | »     | »      |
| » Iulie 1932 » »  | »       | 63   | »        | »  | 99   | »     | »      |
| » Aug. 1932 » »   | »       | 53   | »        | »  | 86   | »     | »      |

Acest mic tablou dacă este îmbucurător pentru a se putea vedea marele serviciu ce-l aduce tineretului școlar gălățean « Biblioteca V. A. Urechia », nu este mai puțin în imagine, că marele public gălățean, cu tot avantajul ce-l are de a lua cărți și acasă, se ține departe de focarul de lumină. Cauza principală este, credem, lipsa unui local propriu al bibliotecii care să stea la îndemâna publicului liberat de prescripțiile sândatoririile ce le impune în mod forțat interesele unei școli. Astfel în anul 1919, înainte de a se lua măsura care operează asupra publicului în « Biblioteca Urechia » în timpul diminețelor, au fost 12.910 cetitori cu 22.000 de

cărți cetite, număr în dobit față de cele ce au urmat cei 12 ani din urmă.

Din media celor 10 ani reiese că tineretul școlar este atras din ce în ce mai mult spre studiul în bibliotecă, lucrul explică, în parte, pleiada de tineri meritori cari au ieșit de pe băncile liceului « V. Alecsandri », adevărindu-se prin aceasta că de mult face o bibliotecă alăturată unei școli.

Totus bibliotecă nu poate fi mai a liceelor, după însăși dorința donatorului fiind a tuturor. Căminul cultural, căruia însus Urechia îi schităse planul, în ultimii săi ani, este nu numai mândrie dreaptă pentru Gălățeni ci chiar o necesitate urgentă. Inspectorul D. Trolescu, scriu în cartea de vizitatori, în 1921 : « Biblioteca V. A. Urechia, atât de bogată, merita ajutorul tuturor spre a-si re-



Logofătul Ioan Tăutu și femeia sa. După pictura de pe fresce din sec. XVI din biserica dela Belinești, Moldova, 1855

începe acțiunea sa de factor de lumină al orașului Galați ».

În aceeșcarte de vizitatori găseșc următoarele rânduri ale unui gânditor curajos : « Am vizitat cu durere « Biblioteca V. A. Urechia ». La început mi se pare un adevărat pesimism, dar după ce vezi totul, cum stau cărțile care multă bibliotecă s'ar mândri, grămădite și stricate de praful strâns de pe scările liceului în desele lui reparații, după ce vezi stampe și tablouri de mare valoare și rare, îngheșuite și rupte în lipsa de spațiu, sau lucrurile din muzeu unu peste altul, fără posibilitatea de orânduiri folositoare culturii, după ce ai văzut cărți rupte de foi și ilustrații lare, și chiar inexistente, după cum le numerotase în catalog însusi Urechia, atunci poți spune : « A avut dreptate ».

Odată localul avut s'ar putea reorganiza sistemul împrumutării de cărți acasă de vreme ce el este mai eficace pentru înmulțirea numărului de cetitori. Ar trebui atunci puse la îndemână directorului acestei instituții mijloace necesare întreținerii unui mai mare număr de personal pentru

controlul și urmărirea cărților împrumutate. Altfel biblioteca riscă să-și piardă valoarea an an, rămânând numai simple frânturi din una din cele mai prețioase colecții din țară. Lipsa unei subvenții din partea Primăriei și Prefecturii Galaților este o notă tristă pentru amintirea marelui barbat Urechî, care și-a donat întreaga și singura avere publicului gălățean. Pentru a ilustra pierderea unora din cărțile Bibliotecii, voi cita numai câteva exemple care-mistau la îndemână. La secția « Gramatici, retorici, stilistice », pe când numărul volumelor în limbile română, franceză, germană a crescut, comparativ cu cele indicate pe tabloul făcut între anii 1890—1905, au disparut cele în limbile engleză, latină, greacă, spaniolă, rusă, armeană și polonă. — În secția « Arheologia, Numismatica », s'au înmulțit volumele în limbile română, franceză, puțin în limbile germană și italiană, dar au disparut cele în limbile greacă, rusa, norvegiană și portugheză. — În secția « Biografii, anecdote », s'a înmulțit numărul volumelor în limbile franceză și germană; au staționat în limbile engleză, italiană, latină, spaniolă și polonă, și au disparut cele în limbile greacă și rusa.

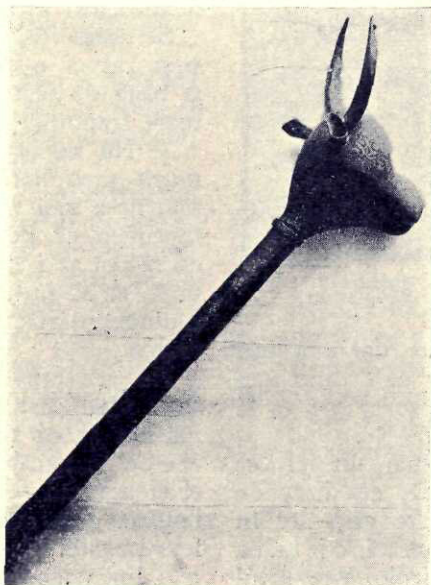
Sunt multe alte lipsuri care aduc pagube însemnate, fără a se mai cita cărțile rupte și cele împrumutate de luni de zile adeseori fără urmă.

Asa cum stă Galațul, așezat pe una din arterele cele mai de seamă de comunicație la colțul ce-l face Dunărea între Dobrogea și Basarabia, așezare minunată pentru a servi drept centru cultural, « Biblioteca V. A. Urechî » ar putea alimenta prin exemplarele sale de prisos, sau trimise de alte instituții, biblioteci filiale în aceste regiuni. Și s'ar putea, cu vremea, ca în celelalte țări străine ce împestrează populația românească din aceste regiuni, să fie atrase spre cultura noastră națională. Odată înfiripată această legătură spirituală, Românii din aceste părți găsesc un sprijin puternic pentru consolidarea intereselor lor.

« Biblioteca V. A. Urechî », care are mândria să fie vizitată de înalți demnitari ai țării începând cu Familia regală, Regele Carol I, Principele Nicolae, și sfârșind cu cei străini, cum a fost de pildă Abatele Zavoral, sau prețuită de diferite instituții culturale din întreaga țară, nu trebuie să servească numai ca o simplă curiozitate de lucruri rare fără forta dinamică a sensului pentru care a fost creată, ci să fie făcut pe Urechî, apărătorul aproape continuu în parlament al intereselor Galațului, să scrie în actul său de danie:

« Fie ca micul meudar să servească culturii toamă și tot mai românească a Galaților ».

LUCIA BORȘ



Buzdugan domnesc din Moldova  
secolul al XVII-lea